

Řez kmenných tvarů ovocných stromů

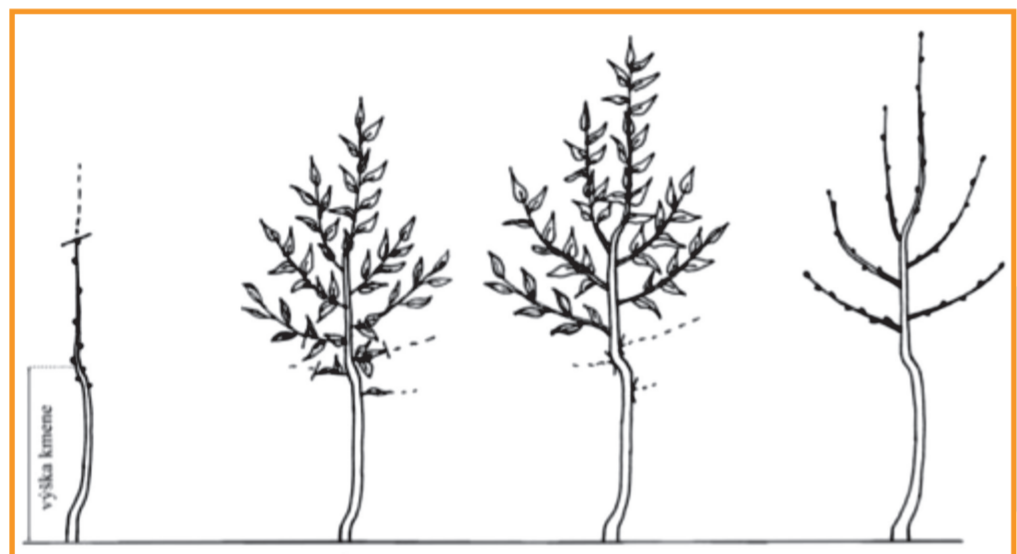
VÝCHOVNÝ ŘEZ

Cílem je vybudování harmonické (stabilní, bezpečné, estetické) nadzemní soustavy: pyramidální koruny s dominantními kosterními větvemi schopnými snést zatížení vysokou násadou plodů. Zakracováním koncových prodlužujících výhonů podporujeme vegetativní růst a rozvětvení kosterních větví z bazálních částí. Zakracování se provádí v době vegetačního klidu (zimní řez), nejlépe v předjaří po odeznění silných mrazů. U peckovin je vhodné provést řez po mírném narašení (prevence chorob). Řez za vegetace (letní řez) je pouze doplňkový – odstranění nevhodných letorostů, zakracování obrostu na kmínku.

Řez v 1. roce po výsadbě

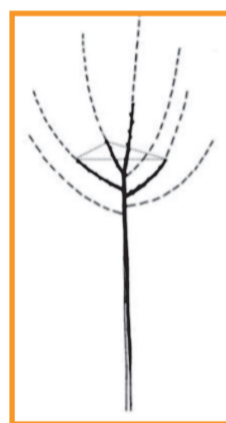
a) jednoletý šlechtětec (JŠ, špičák) bez zapěstované korunky

- 1) řez na korunku: stanovíme výšku kmene, připočteme 6 pupenů a provedeme řez nad posledním pupenem
- 2) u slabých stromků můžeme na kmínku ponechat tzv. posilovací obrost (zakracování letním řezem)
- 3) obrost na kmínku zcela odstraníme řezem na větvní kroužek do poloviny srpna
- 4) v následujících letech postup jako u školkařských výpěstků s korunkou

Řez v 1. roce po výsadbě

b) školkařský výpěstek s korunkou (VK, PK, ČK)

- 1) vybereme 2-4 postranní výhony (budoucí kosterní větve), rovnoměrně rozmístěné do prostoru, s úhlem odklonu od svislého terminálu cca 45°, ostatní výhony odstraníme na větvní kroužek
- 2) terminál zakrátíme asi o 2/3 délky na pupen, z něhož vyrostlý letorost bude případně vyrovnávat svislý růst (princip střídavého řezu – koncový pupen je nad místem řezu v předchozím roce)
- 3) postranní výhony zakrátíme cca o 2/3 délky na pupeny směřující ven z korunky (řez na vnější pupen), po zakrácení mají výhony končit přibližně ve stejné horizontální rovině (řez na rovnováhu) a terminál je převyšuje o 10-15 cm
- 4) za vegetace je možné odstraňovat nebo zakracovat (omezovat v růstu) nevhodně rostoucí letorosty

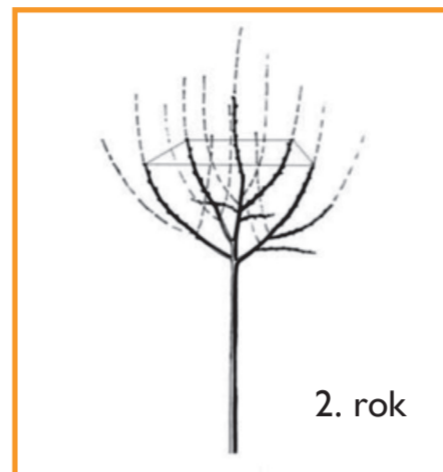
Řez vysokokmenu v prvním roce (po podzimní výsadbě)

DŮLEŽITÉ!

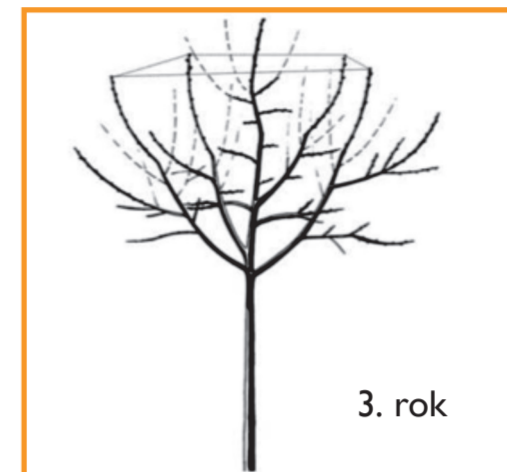
- čím vyšší kmen nebo slabší výhony, tím hlubší zakrácení
- při jarní výsadbě ponecháme menší počet výhonů a hluboce je zakrátíme na 1-3 pupeny (na první vnější pupen)
- pokud má korunka málo výhonů, dopěstují se z terminálu v dalším roce

Řez na vnější pupen při jarní výsadbě

2. rok

3. rok

- 1) odstraníme nevhodné výhony: nadbytečné - konkurenční, příliš slabé, poškozené apod.
- 2) terminál zakrátíme střídavým řezem asi o 1/2 délky (2. rok), o 1/3 délky (3. rok)
- 3) prodlužující (koncové) výhony kosterních větví zakrátíme také cca o 1/2 délky, respektive 1/3 délky na vnější pupeny při respektování řezu na rovnováhu a podržení terminálu
- 4) možnost doplňkového letního řezu za vegetace

DŮLEŽITÉ!

- pokud je úhel odklonu některých kosterních větví příliš velký (více než 45°), je vhodné vést řez na vnitřní pupen (směřující dovnitř koruny)
- na terminálu (prodloužení kmene) ponecháváme pouze 2-4 dominantní kosterní větve, případně několik slabých vodorovných větví, které kosterním větvím a terminálu nekonkurují a korunu nadměrně nezahušťují

Řez v dalších letech po výsadbě

- 1) zakracování terminálu a prodlužujících výhonů kosterních větví v případě slabého růstu nebo pro podporu rozvětvení
- 2) míra zakrácení se postupně v letech snižuje (o 1/4 až 1/6 délky)
- 3) možnost budování 2. patra přidáním dalších kosterních větví na terminálu v dostatečné vzdálenosti od kosterních větví 1. patra (minimálně 1 m) a jejich zakracováním obdobným postupem

DŮLEŽITÉ!

- 2. patro tvoříme pouze v případě dobře vyvinutého 1. patra
- doba výchovného řezu je různá podle druhu, odrůdy a typu koruny (3 až 10 let)

Udržovací řez

Cílem je udržení rovnováhy mezi růstem a plodností, oddalování nástupu střídavé plodnosti a stárnutí, zajištění dobrých hygienických a světelných podmínek v koruně, omezování chorob a škůdců (prevence i přímé odstranění napadených částí).

Prosvětlovacím řezem (průklestem) se odstraňují nadbytečné, zahušťující partie koruny. Provádí se v době vegetačního klidu (jádroviny) nebo po narašení na jaře (peckoviny). Ořešák se řeže za vegetace při délce nových letorostů 5-15 cm.

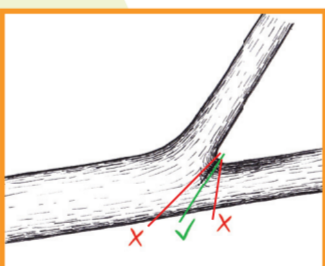
Zdravotním řezem se odstraňují suché či jinak poškozené větve. Suché větve lze odstraňovat celoročně.

Péče o kmen zahrnuje **odstraňování výmladků**.

Řez je veden na větvní kroužek nebo slabší postranní větev při dodržení třetinového pravidla: postranní (dceřiná) větev nemá být slabší než 1/3 průměru hlavní (mateřské) větve v místě řezu. Řezná rána nemá být větší než 5 cm u peckovin a 10 cm u jádrovín. Při řezu postupujeme od horních částí stromu směrem dolů.

DŮLEŽITÉ!

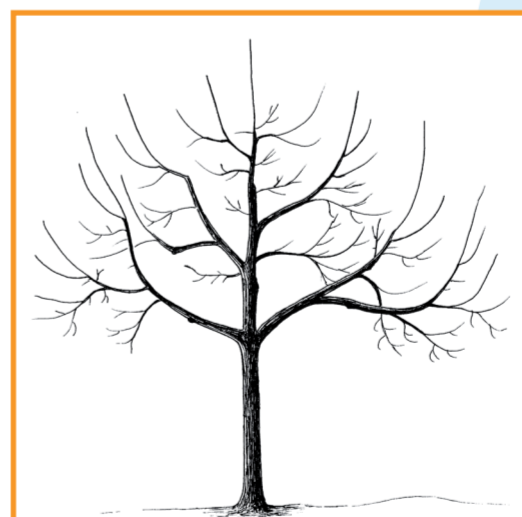
- zakracování výhonů se neprovádí - vede k nadměrnému růstu na úkor plodnosti
- peckoviny snášejí hůře řez – silnější větve neodstraňujeme naráz, ale ve dvou stupních, tzv. Zahnovým řezem (viz odborná literatura)

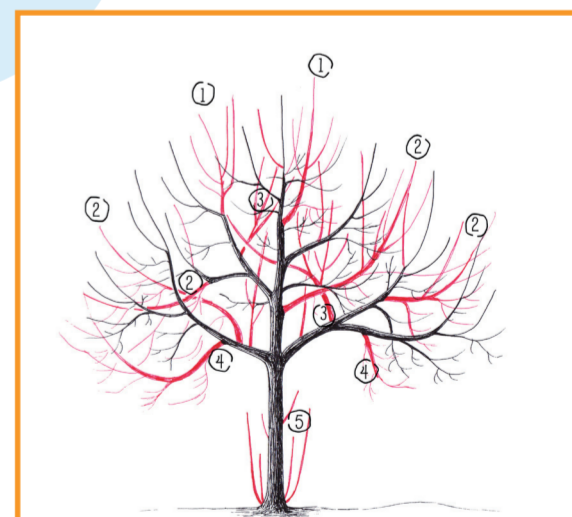
Řez na větvní kroužek

Řez na postranní (dceřinou) větev

Udržovací řez: odstranění konkurenčních větví terminálu (1), nadbytečných silných větví (2), zahušťujících svislých větví (3), odplozených větví bránících provozu (4), výmladků z kořenového krčku (5)

Fotografie: Stanislav Boček, Ludovít Vašš
Perokresby: Tereza Bočková, Ján Veselý

EVROPSKÁ UNIE

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

Evropa investuje do venkovských oblastí

Program rozvoje venkova